

ספרי' — אוצר החסידים — ליובאוויטש

קובץ
שלשלת האור

שער
עשרים ושנים

היכל
שלישי

מאמר

להבין ענין חידוש העולם

מכ"ק אדמו"ר הזקן
הרב רבי שניאור זלמן מליאדי
(בעל התניא והשו"ע)
וצוקלה"ה נבג"מ ז"ע

יוצא לאור בפעם הראשונה

על ידי מערכת
"אוצר החסידים"

ברוקלין, נ.י.

770 איסטערן פארקוויי

שנת חמשת אלפים שבע מאות ששים ושבע לבריאה

לעילוי נשמת

הרבנית רבת פעלים אשה יראת ה'

מרת צבי' מרים ע"ה

גורארי'

בת — יבלחטי"א — הרה"ג הרה"ת יצחק הכהן שליט"א

הענדל

שלוחה של כ"ק אדמו"ר זי"ע קרוב לשלשים ושש שנה

עסקה במילוי שליחות במרץ ובמס"נ

ובמיוחד במבצע חינוך וטהרת המשפחה

ורבים השיבה מעון

נפטרה ביום ד' פ' אמור, י"ב אייר, ה'תשס"ו

ת. נ. צ. ב. ה.

נדפס על ידי ולזכות משפחתה שליט"א

פתח דבר

לקראת ש"פ מקץ, זאת חנוכה הבעל"ט, הננו מוציאים לאור את המאמר ד"ה "להבין ענין חידוש העולם", מאת כ"ק אדמו"ר הזקן.

מאמר זה נדפס כאן בפעם הראשונה, מתוך שני "ביכלאך", כתבי"ד מעתיקים הכוללים מאמרי כ"ק אדמו"ר הזקן. באחד מהכת"י נרשם בתחילת הדרוש שורה בגווי"ק כ"ק אדמו"ר מוהרש"ב נ"ע של ציונים על דרוש זה.

*

לתועלת הלומדים ומעיינים הוספנו בשולי הגליון מראי מקומות וציונים – נערכו ע"י הרה"ת ר' אלי' שי' מטוסוב והרה"ת ר' גבריאל שי' שפירא.

מערכת, "אוצר החסידים"

עש"ק פ' מקץ, זאת חנוכה, ה'תשס"ז
ברוקלין, נ.י.

LEHOVIN INYAN CHIDUSH HO'OILOM

Copyright © 2006 by
"KEHOT" PUBLICATION SOCIETY
770 Eastern Parkway / Brooklyn, New York 11213
Tel. (718) 774-4000 / Fax 774-2718

Order Department:
291 Kingston Avenue / Brooklyn, New York 11213
(718) 778-0226 / Fax 778-4148
www.kehotonline.com

The Kehot logo is a trademark of Merkos L'Inyonei Chinuch, Inc.

All rights reserved.

Manufactured in the United States of America

נסדר בדפוס "עמפיינער פרעסס" ע"י מרדכי ליב בן פיגא ויוסף יצחק בן ברכה
Empire Press, 550 Empire Blvd., • Brooklyn, N.Y. 11225 • (718) 756-1473 / Fax (718) 604-7633

נדפס בדפוס "דע פרינט האוז"
The Print House, 538 Johnson Ave., • Brooklyn, NY 11237 • (718) 628-6700 / Fax. (718) 628-6900

ברוכים הבאים אל תעמל אצוילי ברכות י"ד ר' אברהם גוי. ויעצוהו ע' אשיוני ה'תשס"ז

להבין ענין חידוש העולם, פי חידוש העולם היא בבה תמה
וה שא הוא פולה כמו אצילות ז' האצ"ב, נפליח
וואצ"ב ז' היות בו' שה'א בתי קיוני ז' העולם
ולבין זאת למה בתי הילך זכות הילך קדשה גשוי היום
הקבועים ס'עים, לפניה, האות הוא פי בקחי חידוש שה'א
הקבועים י' בו התגלות אונאם הילך, פי יש בתי יב תהיה
זיה התגלה לטהם פאחיק שה'א בתי זיונצע בין האצ"ב לאצ"ב
ויה תהיה הוא עולם השפע שג'ה ז' העולם ז' קיוני, ויה
התגלה הוא בתי לקורה זכות שה'א בתי הילך והילצ"ב הש'ע
שה'א היליוני ז' העולם והיקה שאין בו סוף, לילך שה'א בקחי
שפע היליוני בבה יש בו בתי זמה וקחו, אב' בתי הילקא ז'יה
קיוני הוא קו. לבן והוא בקחי אס' בתי זמ' לבועת הועין

פאקסימיליא מתחילת הדרוש
[השורה שממעל להמאמר היא בגווי"ק כ"ק אדמו"ר מוהרש"ב נ"ע]

מאיר הארה של אצ" עצמו דרך מסך הנ"ל, נמצא כי עיקר הנראה הוא הבחי' יד החזקה והוא בחי' חידוש שנגלה דוקא למטה, ולכן יכול להיות נפרדים מחמת כשהי' הגבו' בהעלם היו האותיות בטל"י להשכל שהוא עצם א' עם המקור, אבל כהיום שהאותיות אינם בטלים והם הנרגשי' הם בבחי' פירוד כי מטבע הגבורות להתחלק, וכולם בשם יקראו לפ"ע התקשרות הארה דהארה בתוך האותיות, וזה בחי' מיכאל וגבריאל שהם מבחי' הצירופי', אבל מצד האור שהוא המקור שהוא התגלות ההעלם מעצמו המאציל נק' בשם הוי' והתגלות דרך המסך הוא אד', וההשראת התגלות דרך המסך צירופי אותיות המשל הוא בחי' מלאכי' מיכאל וגבריאל וד"ל, ולכן בשירת המלאכי' שהוא בחי' ביטול למעלה הוא שילוב אד' בהוי', כי הוא בחי' אור א' רק שמאיר להמקבלי' בהשתנות, אבל בביטולם הוא אחד, ולכן בבריאה מה שלמעלה מהשגתם שהוא בחי' נשמה שלהם הוא בחי' אלקות כי הוא עצם האור שאינו בבחי' כלי שלהם, והוא בחי' מרכבה.

וענין התורה והמצות יש בו ב' מעלות, מעלת נבראים שהוא בתוספת אור א"ס כנ"ל, וגם מעלת האצ"י שהוא יותר קרוב בהשתלשלו' דהיינו כשיש התגלות רצונו במעשה המצות והתורה היא הכנה לזאת שיוכל להיות התגלות רצונו לבי"ע יש חילוקים כמו שנראה בבחי' משל כשהוא בקטנות אזי יהי' הארת הנמשל מרחוק עד שיוכל להתגשם שיהי' רק בחי' משל לבד, והנמשל הוא בבחי' מקיף לבד, ולפעמים כשהוא בגדלות המוחין אז יאיר הנמשל עד שכמעט שאינו נרגש המשל כידוע, ומהיכן בא זאת הבחינה מצד תגבורת הנביעה מהמקור מחמת עמקות הדעת עד שיהי' ריבוי התגלות שייבקע המשל בתוספת אור עד שכמעט שאינו נראה המשל, כמו למשל כשיש מסך אם לפני המסך נר קטן לא יראה דרך המסך אור גדול, כמ"כ הוא ע"י ת"ת ע"י העמקת הדעת וכשהי' לו התקשרות אהבה בתחלה בעבודה כידוע, אזי הקב"ה יושב ושונה כנגדו, שהוא המשכת הנביעה בתגבורת מן המאציל עד שמוסיפים אורות באצילות עד שיכולים להאיר דרך המסך במעשה המצות עד שיהי' תפילין כלי לחכ' דאצ"י וציצית וכדומה הכל כלים ולבושים לאורות אצילות כאלו לא יש מסך כלל והוא הוא התגלות רצונו במעשה המצות, וזהו אשר קדשנו במצותיו שהוא התגלות פנימי' האצילות, שהוא מצד ריבוי האור שבא מצד תגבורת השפע מהמאציל כנ"ל וד"ל.

וזהו שמע ישראל שהוא העלאה, הוי' אלקינו הוא תוספת הארה עד שיהי' גם יחוד ז"א בנוק' עד שיהי' גם בחי' בשכמל"ו דהיינו שגם בבי"ע יהי' הארה גדולה ע"י ודברת במ וקשרתם כנ"ל וד"ל.

(19) שהתורה היא להוסיף אורות באצילות : וראה גם הלשון בשה"מ תקס"ג ח"א (שנסמן ע"פ פע"ח בהקדמה. ע"ח שער מ"ן ומי"ד (שלי"ט) לעיל בתחילת המאמר) ס"ע שה וע' שו. דרוש יא כלל טו. וראה בארוכה בהמ"מ בס' (20) הקב"ה יושב ושונה כנגדו: תדא"ר מאמרי אדהאמ"צ שמות ח"ב ע' תיג, וני"ך ע' מ. רפ"ח.

להבין ענין חידוש העולם, כי חידוש העולם הוא דבר חדש מה שלא הי' כולה כמו אצילות מן המאציל, כנאמר ויאציל' מן הרוח כו' שהוא בחי' גילוי מן ההעלם. ולהבין זאת למה דוד המלך משבח דוקא בדבר גשמי, הרי"ם הגבוהים, סלעים, וכדומה, האמת הוא כי בבחי' חידוש שהוא הנבראים יש בו התגלות אוא"ס דוקא, כי יש בחי' יד' הגדולה ויד החזקה, ושניהם באריך שהוא

- 1) להבין ענין חידוש העולם: נדפס מהכתבי יד: 2220 קעז, א – כת"י א. 2118 קטו, א – כת"י ב.
- 2) בכת"י א בתחילת המאמר נרשם בגוכי"ק אדמו"ר מוהרש"ב נ"ע: **דרוש להבין ענין המסך לעיל דפ"ג שייך לדרוש זה, וע' דרוש ע' שעשועי המ' ד"ג. ע"כ.**
- 3) שני המאמרים שמציין אליהם הם בכרך כת"י זה דף פ"ג ודף ג'. הראשון הוא מאמר מחוה"מ פסח תקס"ג, ונדפס בס' מאמרי אדה"ו תקס"ג ח"א ע' רצא, ויש שם ג"כ נוסחא שני' המתחלת: "הנה תכלית העבודה שעתה הוא הכל להמשיך מן ההעלם לגילוי". ונמצא ג"כ התוכן עם הגהות בס' החקירה להצ"צ נו, א ואילך ובאוה"ת ואתחנן ע' קפו. ומאמר השני שמציין כאן הוא ד"ה בספר עמק המלך שער שעשועי המלך כו', נדפס בס' מאמרי אדהאמ"צ קונטרסים ע' תקנה].
- 4) חלק ותוכן ממאמר זה, הובא ג"כ בתוך המשך תער"ב ח"ב פשיט' ע' א'תרנ ואילך, ושם עם ביאורים והגהות מ"כ אדמו"ר מוהרש"ב נ"ע. וקצת מזה יצויין להלן בפרטיות.
- 5) כי חידוש העולם הוא דבר חדש: ראה שה"מ תקס"ג שם ע' רצג: אבל עולמות בי"ע הם נק' מחודשים מאין ליש ממש, שזהו מחדש בטובו בכל יום מעשה בראשית, שמעשה בראשית דוקא נק' מחודשים מאין ליש שמחדש בכל יום כו' והם עולמות בי"ע שהם דוקא נק' מעשה בראשית, שהוא המספר שמונין שית אלפי שנון הוי' עלמא שהוא מספר מעולם החידוש שהוא מעולם הבריאה ואילך כו'.
- 6) ה"י כולה: כ"ה בשני כת"י המעתיקים, ואוצ"ל: היתה כלולה.
- 7) ויאציל מן הרוח: בהעלותך יא, כד. וראה גם פרדס שטי"ז (שער אבי"ע) פ"א. תרא' בראשית ג, א. וירא יד, א. אוה"ת ואתחנן ע' קפו ואילך. ס' החקירה שם נו, ב. וראה בהמ"מ בס' מאמרי
- 1) אדה"ו עה"ת ח"א ע' שיא. מאמרי אדהאמ"צ נ"ך ע' טו. ולהלן בסמוך.
- 2) שהוא בחי' גילוי מן ההעלם: ראה תרא' משפטים עו, ב. אוה"ת בלק ע' תתקפד ואילך. אוה"ת על מארז"ל וענינים ע' רא ואילך וע' רסו ואילך. המשך תרס"ו ע' קס ואילך. תער"ב ח"א ע' יא ואילך. ח"ב ע' תרלט ואילך. ובכ"מ.
- 3) ולהבין זאת למה דוד המלך משבח דוקא בדבר גשמי... יש בו התגלות אוא"ס דוקא: ראה גם שה"מ תקס"ג שם בסוף המאמר (ע' שג): הוא שאמר דוד כל הענין שבכרכי נפשי כו' זה הים גדול כו' הרים הגבוהים כו', וכל השבחים שנזכר שם אינו מדבר אלא בגדלות ה' בתהוות כמה נבראים תחתונים דוקא בחלוקי כמה אופנים שונים כו', שזהו הוראה על עוצם תגבורת אור א"ס ב"ה יותר מבאצ"י עצמו ולכך אינו מזכיר דברים עליונים כו'. וכ"ה בהמשך תער"ב ח"ב פשיט' (ע' תרנב): ולכן ה"י דוד משבח את הקב"ה בענינים גשמיים דוקא וכמו הרים הגבוהים כו' מה רבו מעשיך ה' כו', מפני שבוה דוקא יש גדולת הא"ס יותר מבהתהוות האצ"י כו', וע"י העבודה בבחי' היש דוקא ע"י ממשכים אור חדש מבחי' עצמות א"ס ב"ה, ובא שלא בסדר והדרגה בחי' העלם וגילוי כו'.
- 4) הרים הגבוהים, סלעים: ע"פ תהלים קד, יח: הרים הגבוהים ליעלים סלעים גו'. וראה גם שה"מ תקס"ג שם ח"א ס"ע רצה ואילך בענין סלע דאצילות וסלע דבי"ע.
- 5) כי יש בחי' יד גדולה ויד החזקה: ענין זה נת' בארוכה בהמשך תער"ב ח"ב שם (ע' תרנ): דהגדול הוא בחי' חסד להוות ברואים מאין ליש כו' והגבור הוא מדת הצמצום ומניעת ההתפשטות שיהי' הנברא בבחי' יש ודבר בפ"ע כו', ובשרשן הן הב' ידות יד הגדולה ויד החזקה שהן בחי' חו"ג באריך כו'. ע"ש.
- 6) יד הגדולה ויד החזקה: בשלח יד, לא. עקב ז, יט. ועוד. ראה חו"ג רפ, א. לקו"ת נשא

בחי' ממוצע בין המאציל לנאצלים, ויד הגדולה הוא עצם השפע שנגלה מן ההעלם לגילוי, ויד החזקה הוא בחי' גבורה מחמת שהוא כח המחלק והממזעם השפע שהוא הגילוי מן ההעלם והמקור שאין בו סוף, נמצא שהגם שבחי' שפע הגילוי כבר יש בו בחי' מדה וגבול, אבל כח המביא לידי גילוי הוא בלי גבול והוא בבחי' א"ס כמו משל נביעת המעיין מן התהום מה שכבר נתגלה מן המים יש לו גבול, אבל כח הנביעה הוא שאין לו הפסק וסוף, נמצא שיש בזה השפע מן המאציל בחי' גבורה וחסד, רק שהחסד הוא נגלה והגבו' הוא למעלה במדריגה ובהעלם, אבל עכ"פ הגם שהוא בהעלם הרי יש במציאות רק שאינו נראה ונרגש, כי עיקר הנראה והנרגש הוא עצם השפע שהוא בחי' מים וזה אינו חידוש שגם קודם התגלותו ה' זה המציאות במקור כמו למשל בתהום, אבל בחי' הגבורות הוא דבר חידוש שמתחלה לא ה' זה במציאות, עיקר מציאות גבורות הוא בעת התגלות ההעלם, והוא בחי' חידוש הנעלם שמוסתר בבחי' גילוי מן ההעלם.

והוא¹⁰ כמו משל שמו של אדם כי עיקר השם התקשרות הנפש בגוף, אבל הנפש בעצמו אין לו שם, כשהנפש¹¹ הוא בגוף משה נקרא משה וזה הנפש בעצמו כשנקשר בגוף ר"ע נקרא ר"ע, נמצא כי השם הוא התקשרות וכשמתקשר נעשה השם, אבל כשהנפש בעצמה אין זה השם במציאות, נמצא כי זה השם הוא בהעלם התקשרות, כי עיקר הנרגש הוא ההתקשרות ולא השם, והוא כמו בחי' גילוי השכל מן ההעלם כשיש גילוי השכל יש בחי' אותיות השכל, ועיקר הנרגש הוא השכל רק שהוא בחי' גבו' וצמצום מן ההעלם לגילוי הוא בחי' אותיות, וכמו ששואבים מים בכלי מן הנהר לשתות וד"ל. נמצא שבחי' גבו' ושם וכלי אותיות הכל הוא ענין אחד וד"ל.

ועיקר¹² של גילוי זה הגבורות ושם¹³ הוא דוקא אחר בקיעת מסך, כנראה¹⁴ ההפרש בין בחי' אותיות לבחי' משל כשחושב השכל באותיות השכל

כא. ב. אה"ת וישלח רלה, א ואילך. אה"ת נ"ך ע' קלא.
 (10) והוא כמו משל שמו של אדם: ראה גם תער"ב שם ח"א ע' תרכ ואלך. ח"ב ע' תרנא.
 (11) כשהנפש הוא בגוף משה נקרא משה וזה הנפש בעצמו כשנקשר בגוף ר"ע נקרא ר"ע: ראה סה"מ תקס"ג שם ע' שג: ושינוי השמות הוא לפי שינוי של התקשרות הנפש החיונית עם הגוף, ולכן נק' רשב"י בשם אחר שהוא שמעון, אף שנשמנו היתה ניצוץ מנשמת משה רבינו ע"ה, והשתנות השם הוא שיש שינוי בהתקשרות גופו.
 (12) ועיקר של גילוי זה הגבורות ושם הוא דוקא אחר בקיעת המסך: ראה גם סה"מ תקס"ג שם ע' רצו ואילך. וראה ס' תער"ב שם: שבחי' הגבו' דאריך אינו מגביל את האור דבחי' אריך

עצמו, רק פעולת הגבו' הוא דמה שבא באצ"י הוא בבחי' הגבלה לגבי אריך כו', וכמו"כ הוא גם באצ"י אינו בבחי' גבול עדיין רק בבחי' כח הגבול, וההגבלה ממש היא בבחי' שבא בבחי' הגבלה ובבחי' מציאות ממש שזה ובבחי' התחדשות גמורה כו', דהתהוות ב"ע ובבחי' אותיות דאצ"י הוא ע"י המסך והפרסא שבין אצ"י לב"ע שהן אותיות המסתירים ומעלימים לגמרי על האותיות דאצ"י כו'.
 (13) ושם הוא דוקא אחר בקיעת המסך: ע"פ ע"ח שער דרושי אבי"ע (שמ"ב) פ"ג [נבוהוצאת שקלאב תק"ס הוא בשמ"א פ"א, ולזה מצוין בתו"א לך לך יב, ג]. שער סדר אבי"ע (שמ"ז) פ"ו. וראה תניא גם תניא אגה"ק סכ"ה (קמ, א). לקו"ת תוריע כא, ג. מסעי צה, ג. דרושים

הרי אינו נרגש רק השכל ולא האותיות, והוא רק בחי' תפיסא שבאותיות נתפס ונתגלה השכל של ההעלם עצמו, אבל בחי' משל הוא שיעקר הרגשה הוא המשל שהוא לבוש זר ועלי' שורה השכל ודרך משל יורח הארה דהארה, דהיינו כמו משל זריחת הלבנה שעצם האור מן השמש רק שמשנתה האור מחמת שזורח דרך הלבנה כידוע שהיא מקבלת ומזריח וד"ל. ומה שיזריח דרך המשל עיקר ההתגלות והנרגש הוא המשל דוקא ולא בבחי' ביטול כמו אותיות השכל וד"ל. נמצא כי עיקר התגלות בבחי' גבורות הוא דרך משל דוקא, והוא בחי' חידוש הנעלם שנתגלה דוקא למטה, והוא במקור בחי' אור א"ס כנ"ל.

ויש ב' בחינות, א'¹⁵ בבחי' שבירה דהיינו ד"מ כשרוצה להעמיק בדבר שלמעלה משכלו לבוא להתגלות אזי יבוא מזה בחי' שבירה, כידוע בבחי' שיכול לבוא מזה בחי' שגעון, ודבר המשוגע הוא חזרת האור למקורו והאותיות שלמעלה מן השכל נעשה צירופים אחרים כידוע, אבל כשממשיך הלמעלה מן השכל בבחי' משל יכול לבא התגלות הארה דהארה ויש התחברות האור עם הצירופים של המשל, ומהיכן יהי זה המשל הוא מבחי' אותיות שהם בחי' גבורות של השכל יומשך מזה הגבורות בחי' מסך והסתר לגמרי, דהיינו שנראה בעצמו שהוא למעלה מן השכל, נמצא שנראה עכ"פ שהוא למעלה מן השכל ולא כמו שהי' בתחלה כשלא ה' שום המשכה מן ההעלם ולא בהתגלות שהרי הוא למעלה מהשגתו והוא שנעשה מהגבורות בחי' מסך ומאיר הלמעלה מהשכל שרוצה לבוא להתגלות דרך המסך שהוא בחי' משל, כמ"כ [יובן] למשכיל למעלה שהבחי' מסך הוא מבחי' חשמ"ל שהוא אור בינה שנמשך מתחת רגלי זו"ן בבחי' מסך מעקה שלא יפול הנופל בבחי' שבירה כבחי' הראשונה וד"ל, והוא בחי' מל' דאצ"י שמאיר בבריאה דרך מסך והוא בחי' מאמרות שדרך מסך שהוא צירופים של המשל שמאיר בהם עכ"פ הארה דהארה מאצ"י, ועיקר הנראה הוא בחי' האותיות ובתוכם

לשמע"צ צא, ד. שה"ש יט, ד. תו"ח שמות ח"א קמא, ג. ס' מאמרי אדהאמ"צ במדבר ח"ב ע' תריז. וראה ד"ה להבין מ"ש בע"ח בענין המסך שבין אצ"י לבריאה, בסה"מ תקס"ג שם (נסמן לעיל בתחילת המאמר).
 (14) כנראה ההפרש בין בחי' אותיות לבחי' משל: ראה גם סה"מ תקס"ג שם ע' רצו ואילך (בשתי הנוסחאות ע"ש).
 (15) א' בבחי' שבירה... שיכול לבוא מזה בחי' שגעון: ראה גם בתער"ב שם (ע' תרנא): כי יש אותיות שבאים בדרך שבירה שאין על ידם שום התגלות דבר מה, וכמו המתעסק בענינים שלמעלה משכלו ומעמיק בזה שיכול לבוא מזה לידי שגעון ר"ל, ודבר המשוגע הוא חזרת האור למקורו והאותיות שלמעלה מן השכל נעשים צירופים אחרים כו', והו"ע השבירה שהאור

מסתלק והאותיות אינם מביאים שום התגלות כו', משא"כ בענין המשל שמביא עכ"פ איזה התגלות והוא שידוע שיש מה שלמעלה מהשכל כו'.
 (16) בבחי': כן הוא בכת"י המעתיקים, ואולי תיבה זו מיותרת, וצ"ל: כידוע שיכול לבוא מזה כו'.
 (17) שהבחי' מסך הוא בחי' חשמ"ל: ראה ע"ח ותו"א ושאר מקומות שנסמנו לעיל (בענין בקיעת המסך). לקו"ת שה"ש נא, א. ובכ"מ. וראה סה"מ תקס"ג שם ע' ש.
 (18) בבחי' מעקה שלא יפול הנופל בבחי' שבירה: ראה בארוכה ע"ח שם שער דרושי אבי"ע (שמ"ב) פ"ד. ס' הליקוט' פ' תצא במצות מעקה.